

Plenum

Onsdag 23.9.2020 kl. 14.03—20.11

7. Statens revisionsverks årsberättelse till riksdagen 2019

Berättelse B 18/2019 rd

Utskottets betänkande ReUB 3/2020 rd

Enda behandlingen

Förste vice talman Antti Rinne: Ärende 7 på dagordningen presenteras för enda behandlingen. Till grund för behandlingen ligger revisionsutskottets betänkande ReUB 3/2020 rd. Nu ska riksdagen besluta om ett ställningstagande med anledning av berättelsen.

Debatt

17.53 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valiokunnan puheenjohtajan ollessa estynyt esittelen varapuheenjohtajana valiokunnan mietinnön. Tämän mietinnön asiantuntijoista pääosaa on kuultu jo helmikuussa, ja tämä mietintökin on valmistunut jo toukokuussa.

Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomus perustuu viraston työn tuloksiin ja kattaa kaikki tarkastuslajit sekä viraston asiantuntijatoiminnan.

Kertomukseen on koottu havaintoja useasta tarkastuksesta neljäksi teemaksi: Ensinnäkin valtion omaisuutta tulisi hoitaa kokonaisuutena, toiseksi valtion taloudenhoidossa noudatetaan hyvän hallinnon periaatteita aiempaa paremmin, kolmanneksi julkisia cleantech-hankintoja voidaan kirittää hallinnon yhteisellä strategialla ja riskienhallinnalla, sekä neljänneksi huolellinen valmistelu edistää parhaiten hallinnon palvelujen digitalisointia.

Tarkastusvaliokunta on mietinnössään keskittynyt käsittelemään, miten julkisissa hankinnoissa on onnistuttu saavuttamaan ympäristöystävällisiä ratkaisuja edellyttävät politiikkatavoitteet, mitkä asiat estävät tavoitteiden toteutumista ja minkälaisiin toimenpiteisiin tulee jatkossa panostaa tavoitteisiin pääsemiseksi.

Tarkastusvirasto on tehtävänsä mukaisesti ottanut työnsä perustaksi sen, minkälaisia tavoitteita tarkastuksen kohteena olevalle toiminnalle on asetettu ja mikä on asian taloudellinen merkitys. Ympäristöystävällisille hankinnoille on 2000-luvulta alkaen asetettu politiikkatavoitteita. Valtioneuvosto on vuonna 2013 antanut nimenomaan cleantech-hankintoja koskevan periaatepäätöksen.

Siinä cleantech-teknologialla tarkoitetaan tuotteita, palveluja, prosesseja ja järjestelmiä, joilla on myönteisiä ympäristövaikutuksia. Periaatepäätöksen mukaan kaikkia julkisia hankintoja suunniteltaessa on otettava huomioon energia- ja ympäristönäkökulma ja referenssikohteiden syntyminen. Se velvoittaa valtion hankintayksiköitä, mutta muille hankintayksiköille se on suositus.

Suomessa käytetään julkisiin hankintoihin kaikkiaan 35 miljardia euroa vuodessa eli noin 15 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen. Hankinnoista kaksi kolmasosaa te-

Punkt i protokollet PR 117/2020 rd

kevät kunnat ja kuntayhtymät, joita edellä mainittu periaatevelvoite ei siis koske. Tarkastusviraston mukaan valtionhallinnossa on onnistuttu periaatepäättöksen toteuttamisessa vain osittain ja kuntien toimintaa periaatepäättös on ohjannut varsin vähän.

Pääministeri Sipilän hallitusohjelman mukaan julkisista hankinnoista viisi prosenttia eli 1,75 miljardia euroa tuli kohdentaa innovatiivisiin hankintoihin, jollaisia cleantech-hankinnat usein ovat. Viiden prosentin innovatiivisten hankintojen tavoite poistettiin Sipilän hallitusohjelmasta puolivälitarkastelussa, koska seurantaan ei ollut käytettävissä mittaristoa. Cleantech, biotalous, kiertotalous tai kestävyys ovat vaikeasti tilastollisesti todennettavissa. Tarkastusviraston mukaan cleantechille asetettuja tavoitteita ei ole toistaiseksi saavutettu eikä innovatiivisten cleantech-hankintojen ympärille ole kehittynyt merkittävässä määrin vientiä edistäviä referenssejä tai pilottimarkkinoita.

Myös kunnat kokevat vaikeaksi määritellä, milloin kysymyksessä on cleantech-hankinta. Innovatiivisuus, vähähiilisyys ja vastuullisuus ovat käsitteinä ja sisältöinä osin päällekkäisiä ja limittäisiä niin politiikkalinjauksissa kuin kirjatuissa tavoitteissa. Jos toteutumista puolestaan halutaan seurata, tarvitaan yhteinen määrittely ja mittaristo. Tarkastusvaliokunta korostaakin, että ympäristöystävällisiä tai muita sellaisia kestävästä kehitystä koskevia politiikkatavoitteita asetettaessa tulee jatkossa kiinnittää erityistä huomiota käsitteiden yhtenäisyyteen ja selkeyteen sekä tavoitteiden mitattavuuteen.

Valiokunnan mukaan valtioneuvoston eri vaalikausina antamilla periaatepäättöksillä ja epäselvästi ilmaistuilla tai toistensa päälle menevillä politiikkatavoitteilla on ollut vaikeaa järjestelmällisesti ohjata valtionhallintoa kohti ympäristöystävällisiä ratkaisuja. Kuntien osalta ohjausvaikutus on jäänyt vähäiseksi. Siitä, miltä osin tavoitteet on onnistuttu saavuttamaan, on olemassa vain puutteellinen kuva seurannan ja seurantatiedon puuttuessa.

Tarkastusviraston johtopäätös on se, että valtion eri tahoja ja kuntia tulisi sitouttaa yhteisiin päämääriin kansallisella hankintastrategialla ja pitkän aikavälin konkreettisilla ympäristötavoitteilla, joita seurataan järjestelmällisesti. Mallia voitaisiin ottaa Ruotsista, missä jo 1990-luvulta on ollut käytössä ympäristötavoitejärjestelmä. Ruotsissa on myös otettu vuonna 2016 käyttöön kansallinen hankintastrategia, jossa yhtenä tavoitteena on ympäristöystävällisten hankintojen edistäminen.

Meillä Suomessa valtiovarainministeriö asetti 2019 Vaikuttavat julkiset hankinnat -toimenpideohjelman, niin sanottu Hankinta-Suomi. Ohjelman ensimmäisenä tavoitteena on luoda Suomeen yhtenäinen kansallinen hankintastrategia, johon sitoutuvat sekä valtio että kunnat ja jonka on tarkoitus valmistua syksyllä 2020. Nyt tässä mietinnön ulkopuolelta toteam, että strategia on julkaistu 9.9.20 eli se on nyt siis valmistunut. Mietinnön käsittelyssä valiokunta kiirehti tätä strategiaa toteamalla, että on tärkeä kehittää valtion ja kuntasektorin koordinaatiota sekä eri hallintoalojen yhteistyötä, jotta saadaan aikaiseksi yhteiset ja konkreettiset pidemmän aikavälin ympäristötavoitteet. Uusien teknologioiden kehittäminen vaatii myös pitkäjänteistä kehitystyötä, ja yritykset tarvitsevat julkiselta sektorilta selkeää viestiä siitä, että julkinen sektori on omalta osaltaan sitoutunut hankkimaan uusia ratkaisuja esimerkiksi hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamiseksi.

Seuraavana asiana: hankintaosaamiseen panostaminen ja riskienhallinnan kehittäminen on tärkeää.

Valiokunta on tarkastusviraston kanssa samaa mieltä myös siitä, että hankintoja toteuttavien organisaatioiden omaa strategista osaamista on kehitettävä. Ympäristöystävällisten hankintojen toteuttaminen ja riskienhallintakeinojen hyödyntäminen edellyttävät osaamista. Hankintariskit johtuvat puutteellisesta hankintaosaamisesta sekä hankintojen hyötyjen

Punkt i protokollet PR 117/2020 rd

ja kustannusten puutteellisesta tai väärästä arvioinnista. Hankintoja ei myöskään nähdä merkittävänä organisaation strategian toteuttamisen välineenä. Siihen käytettävissä olevat resurssit ovat vähentyneet, kestävyyskriteereitä, elinkaarikustannusten laskentaa tai hiilijalanjälkilaskureita ei käytetä tai osata käyttää, eivätkä parhaat käytännöt leviä. Hankinta-osaamisen koulutusohjelmakin on vasta käynnistynyt ammattikorkeakoulutasolla.

Asiantuntijakuulemisessa nousi keskeiseksi asiaksi KEINO-osaamiskeskuksen työ ja esitettiin huoli sen toiminnan jatkosta. Kestävien ja innovatiivisten hankintojen verkostomainen osaamiskeskus KEINO on konsortio, jonka eri osa-alueiden toteuttamisesta ja kehittämisestä vastaavat Motiva Oy, Suomen Kuntaliitto, Teknologian tutkimuskeskus VTT, Innovaatorahoituskeskus Business Finland, Suomen ympäristökeskus, Hansel Oy ja Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra. KEINOn tarkoituksena on edistää kestävyystavoitteita ja innovatiivisuutta toteuttavia hankintoja Suomessa ja auttaa julkisia hankkijoita. Tavoitteena on myös edistää julkisen hankinnan tunnistamista ja aktiivista käyttöä johtamisen välineenä sekä auttaa hankintayksiköitä jakamaan avoimesti tietoa omista kokemuksistaan ja oppimaan toisiltaan. Lisäksi KEINO tarjoaa tietoa seurantamittareista. KEINO-osaamiskeskukselle osoitettu rahoitus, yhteensä 6 miljoonaa euroa, on päättymässä keväällä 21. Valiokunta kannattaa KEINOn työn jatkorahoitusta ja pitää sitä toiminnallisesta ja taloudellisesta näkökulmasta kannatettavana.

Asiantuntijakuulemisessa kunnat toivat esille näkemyksiään, hyviksi havaittuja toimintatapoja sekä esteitä hankintojen toteuttamiselle. Onnistuneen hankinnan edellytys voi perustua siihen, että hankintayksikössä on ympäristöystävällinen ajattelutapa kaikkia erilaisia hankintoja tehtäessä. Kuntastrategian mukaisesti hankitaan vain tarpeellista ja jo hankintavaiheessa otetaan huomioon materiaalin tai tuotteen elinkaari sekä uusiokäyttömahdollisuus. Tärkeää on riskienhallinnan näkökulmasta osata käyttää erilaisia hankintamuotoja.

Erityisesti isommissa kunnissa nähdään ongelmina hankintojen hajanaisuus, niiden hajauttaminen organisaatioiden eri osiin ja sisäisen yhteistyön puute. Tämä luo myös haasteita tavoitteiden seurantaan ja arviointiin. Kuntapuolen haasteena on myös osaamisen vähäisyys hankinnoissa yleisesti ja erityisesti ympäristöasioissa, joissa pelätään muun muassa kilpailutuksen viivästymistä ympäristösyiden takia. On myös vaikeaa muuttaa vanhoja toimintatapoja. Lisäksi hankintapalvelut ovat ohuesti resursoituja, vaikka huolellisella kilpailuttamisella voitaisiin saada myös merkittäviä kustannussäästöjä.

Tarkastusvaliokunta painottaa hankintaosaamisen parantamista, strategisen johtamisen merkitystä ja riskienhallinnan kehittämistä kaikilla hankinnan tasoilla. Valiokunnan saaman käsityksen mukaan tarvitaan enemmän strategia- ja politiikkatason johtamista kuin lainsäädännön, esimerkiksi hankintalain, uudistamista. Sen sijaan tulee vakavasti harkita uudenlaisia, taloudellisia kannustimia, jotka koskisivat innovatiivisuutta ja kestävästä kehityksestä tavoittelevia hankintoja ja joiden onnistumista seurattaisiin yhtenäisillä mittareilla.

Ja lopuksi. Hankintojen tekemiseen kuuluu myös riskinotto ja epäonnistuminen. On pystyttävä muuttamaan vanhoja toimintamalleja ja ottamaan käyttöön riskinhallintakeinoja. Hankintoja tulee myös voida seurata ja niiden tuloksia tarkastella pidemmällä aikavälillä kokonaiskestävyyden näkökulmasta, eikä vain nähdä yksittäisiä kustannusvaikutuksia jollakin kunnan toimialalla. [Puhemies koputtaa] On myös hyvä, jos hankintoja olisi mahdollista seurata osana taloushallinnon tavanomaista raportointia. Tämä saattaisi antaa mahdollisuuksia myös kaikille avoimen datan parempaan hyödynnettävyyteen.

Punkt i protokollet PR 117/2020 rd

Valiokunnan kannanottoehdotus on, että eduskunnalla ei ole huomautettavaa kertomuksen johdosta.

18.04 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Kuulimme tarkastusvaliokunnan varapuheenjohtaja Mäkisalo-Ropposen viestin tarkastusvaliokunnan mietinnöstä, ja vaikka huomautettavaa ei ole, niin toki tarkastusviraston kertomus ja tarkastusvaliokunnan mietintö nostavat esille asioita, jotka on kyllä pistettävä huomiolle. Erityisesti nimenomaan olette perehtyneet julkisiin hankintoihin, ja vaikka politiikkatavoitteeksi otettiin ympäristöystävällinen kulma hankintoja tehtäessä, niin tarkastusviraston mukaan tätä tavoitetta ei ole saavutettu. Tämä on merkittävä huomio siltä osin, että julkisiin hankintoihin laitamme vuosittain 35 miljardia euroa — 35 miljardia euroa. Toki tästä kaksi kolmasosaa on kuntien ja kuntayhtymien, jotka eivät siis suoranaisesti olleet nyt sitten tässä valtioneuvoston periaatepäätöksen kohteena, mutta tämä on niin merkittävä määrä rahaa — kun ajatteleme, minkä verran myöskin valtaa käytämme tuolla isolla summalla, kun näitä hankintoja teemme — että käytämme myös merkittävää valtaa.

Mietinnössä nostettiin esille, että ongelma on hankintojen hajanaisuudessa, ja valiokunta nosti esille, että hankinnat ovat organisaation strateginen väline, mutta nyt näin ei ehkä mielletä eikä osata niin toimiakaan. Me olemme kuluneiden vuosien aikana puhuneet hyvin paljon hankinnoista tässäkin talossa: milloin ne ovat vanhusten ja vammaisten palvelujen kilpailutus, josta inhimillisyys katoaa, milloin on asetettu cleantech tavoitteeksi, jota itse asiassa ei ole pystytty kuitenkaan noudattamaan, milloin ovat aluevaikutukset heikenneet. Oikeastaan tuntuu siltä, että hankintojen osalta ainoastaan taloudellisissa tavoitteissa ollaan ehkäpä onnistuttu, mutta lähestulkoon muut tavoitteet jäävät kerta toisensa jälkeen jotenkin onnistumatta. Siksi on tärkeää miettiä, miten jatkossa voisimme parantaa hankintaosaamista, miten voisimme toimia hankintoja tehdessämme niin, että myöskin muunlaiset kuin taloudelliset tavoitteet nousisivat siinä esille, koska 35 miljardia on valtava summa ja käytämme hankintoja tehdessämme paljon valtaa, ja nyt ikään kuin tuntuu, että se valta katoaa ja valuu meidän sormiemme lävitse.

18.07 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Kuten valiokunnan varapuheenjohtaja tässä totesi, tämä Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomus 2019 piti käsitellä valiokunnassa loppuun ja täällä täysistunnossa jo keväällä, mutta käsittely viivästyi poikkeuksellisen tilanteen vuoksi. Täällä on tänään lähetekeskustelussa jo vuoden 2020 kertomus, jonka käsittely alkaa tarkastusvaliokunnassa kohta.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan varapuheenjohtajan esittely oli hyvin perusteellinen, joten en mene yksityiskohtiin, mutta totean, että Valtiontalouden tarkastusvirasto tarkastaa hyvän hallinnon toimivuutta eri näkökulmista tehtävien valtionhallinnon tarkastusten yhteydessä. Näitä ovat tuloksellisuustarkastus, tilintarkastukset, laillisuustarkastukset ja finanssipolitiikan tarkastukset sekä tarkastusviraston asiantuntijatoiminta. Vuotta 2018 koskien tarkastusvirasto antoi puutteista aiempaa vähemmän huomautuksia.

Positiivisen kehityksen syitä näyttävät olevan ensinnäkin se, että talousarvion sisältöön liittyvät joustot ovat lisääntyneet, eli esimerkiksi talousarvion perusteluja on laajennettu siten, että määrärahaa voidaan käyttää aiempaa joustavammin. Toinen selitys positiiviseen muutokseen on esimerkiksi Kieku-järjestelmän eli valtion yhteisen talous- ja henkilöstöhallinnon järjestelmän keskitettyjen kontrollien ja ohjeistuksen parantuminen. Valtiontalouden tarkastusviraston tavoitteena on tuottaa päätöksentekijöille ajankohtaista ja olennais-

Punkt i protokollet PR 117/2020 rd

ta tietoa toiminnan kehittämisen tueksi. Saadun palautteen perusteella tarkastusvirasto on tässä onnistunut.

Arvoisa puhemies! Nyt käsiteltävässä vuosikertomuksessa todetaan, että ”valtion omaisuutta tulisi hoitaa kokonaisuutena”. Valtiolla on karkeasti ottaen suuruusluokaltaan yhtä paljon omaisuutta ja velkaa. Valtion velan ja omaisuuden käsittely päätöksenteossa eroaa kuitenkin merkittävästi, sillä velkaa käsitellään lähes aina yhtenä kokonaisuutena, mutta omaisuutta sen sijaan yksittäisinä omistuksina.

18.09 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Mäkisalo-Ropponen esitteli ansiokkaasti tarkastusvaliokunnan lausunnon tästä Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomuksesta. Hän toi esille monia seikkoja, mutta minä kiinnitin huomiota siihen, että hän alleviivasi vahvasti sitä, että julkiset palvelut tulisi jatkossa saattaa yhä ympäristöystävällisemmiksi. — Kyllä, juuri näin. Se, mitä hän korosti keinona — tai toi esille, että valiokunta oli arvioinut keinona — oli digitalisaation hyväksikäyttö nimenomaan tässä suhteessa. Voi olla totta, että digitalisaatio julkisissa palveluissa edistää ympäristöystävällisyyttä, mutta pahimmillaan se ei edistä ihmisystävällisyyttä — erityisesti, jos me puhumme ikäihmisystävällisyydestä. Meillä yhä enemmän, kun julkiset palvelut on viety verkkoon, on esitetty kysymys Kelasta, verotoimistosta ja monista muista julkista palveluista. Kun on käyty läpi tilastoja — ja nimenomaan viitataan nyt tilastolliseen vuosikirjaan — niin esimerkiksi lomakkeiden täyttäminen sähköisesti: 60—75-vuotiaista 70 prosenttia ei ole koskaan tehnyt sähköisessä muodossa lomakkeiden täyttämistä, ja kun mennään yli 75-vuotiaisiin, niin tämä luku nousee jo 90 prosenttiin. Täytyy muistaa, että yli 75-vuotiaista 300 000 ihmisellä eli lähes 80 prosentilla ei edes ole tietokonetta. Tämä, että me käytämme digitalisaatiota keinona, jolla edistämme ympäristöystävällisyyttä, saattaa syrjäyttää merkittävän osan suomalaisia kansalaisia koko palvelurakenteen ulkopuolelle, ja he kokevat aika suurta voimattomuutta ja toiseutta tässä yhteiskunnassa. Sen takia minä en lähtisi idealisoimaan tätä digitalisaatiota ilman, että me samanaikaisesti tunnistamme niitä riskejä, mitä siihen, että julkiset palvelut siirrettäisiin verkkoon, tulee liittymään.

18.11 Lulu Ranne ps: Arvoisa puhemies! Nämä julkiset hankinnat, se 35 miljardia, ovat kansantaloudellisesti erittäin merkittävä kokonaisuus, ja tässä raportissahan nousee nyt erikseen esiin tämä julkisten hankintojen hankintaosaaminen. Tämä on ikuisuuskyse. Mehän olemme jo vuosikymmenet kipuilleet sen kanssa, että julkisella sektorilla ei osata hankkia kansalaisten edun mukaisesti, niin kuin täytyisi. Kyseessä on tietenkin ihan faktisesti se tarjouspyyntöjen laatiminen. Siinä, kuinka ne osataan tehdä niin, että niillä on taloudellisesti paras lopputulos, asiakkaitten kannalta paras lopputulos, on vielä erittäin paljon tekemistä. Koulutusta täytyy lisätä, nykyisten hankkijoitten pätevyyttä täytyy parantaa, ja tämä on tietenkin täysin mahdollista.

Täällä nostetaan usein esiin, että hankinnoissa täytyy korostaa ympäristöystävällisyyttä ja esimerkiksi huomioida hiilijalanjälki. Jos puhutaan rakennushankkeista, ovat ne sitten tienrakennus- tai talonrakennushankkeita, niin sellaiset hankkeethan ovat kaikkein ympäristöystävällisimpiä, joita ei laisinkaan toteuteta, joiden hiilijalanjälki on nolla, ja siihenhän me emme tietenkään halua mennä.

Sellainen asia, jota näissä täytyisi korostaa aikaisempaa enemmän, on suosia ihan laillisesti ja terveesti kotimaisuutta, kotimaisia pk-yrityksiä, kotimaista tuotantoa eri tavoin.

Punkt i protokollet PR 117/2020 rd

Tässäkin on taas kyse siitä, kuinka ne tarjouspyynnöt osataan laatia niin, että voittajat ovat täältä läheltä.

Sitten olen hieman huolissani, kun aikaisemmankin hallituksen ohjelmassa oli näitten cleantech-referenssien hankkiminen näitten julkisten hankintojen myötä, mutta siinä ei ole saavutettu niitä tuloksia, mitä silloin kaivattiin, ja nytkin näyttää siis siltä, että emme voi kuitenkaan taata erilaisilla hankintamenettelyillä sitä, että ne kaikki parhaat tarjoajat olisivat niitä, jotka saisivat tällaisia cleantech-hankkeita toteuttaakseen ja saisivat sitä kautta referenssiä maailmalle. Tämä yritysten tasapuolinen kohtelu on erittäin tärkeää tässä, kun tällaisia merkittäviä julkisen sektorin kautta saatavia referenssejä yritetään saada aikaiseksi.

No sitten nostan vielä esiin tämän ict:n, eli valtionhallinnon osalta olisi äärettömän tärkeää, että meillä nyt lopultakin olisi sellaiset järjestelmät, jotka mahdollistaisivat asiantuntijatyön tekemisen ilman turhaa hiirten naksuttelua. Meillä on valtavasti järjestelmiä, jotka ovat epäasiakasystävällisiä, jotka ovat työntekijöille huonoja ja vievät paljon aikaa siltä ydintekemiseltä. Eli ict-hankinnat täytyy [Puhemies koputtaa] saada parempaan kuntoon.

18.14 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Kiitos näistä erinomaisista puheenvuoroista. Kaikissa oli erittäin hyvää ja tärkeää asiaa, ja itse toivon, että tutustutte myös esittelypuheenvuoron aikana mainitsemani Vaikuttavat julkiset hankinnat -toimenpideohjelman sisällä nyt tänä syksynä, 9.9., julkaistuun Suomen ensimmäiseen julkiset hankinnat -strategiaan. Se on hyvä asiakirja, ja tässä strategiassa keskeisinä kärkinä ovat meidän valiokunnan mietinnössäkkin esille nostetut ja myös edustaja Salosen täällä korostamat asiat strategisesta johtamisesta ja hankintataitojen edistämisestä. Ne on nyt siellä huomioitu, ja toivottavasti nämä nyt lähtevät ohjaamaan toimintaa, koska meillä on todella paljon tekemistä hankintojen kehittämiseksi ympäristöystävällisiksi valtion hankinnoissa mutta erityisesti siellä kunnan tasolla.

Toivottavasti esimerkiksi näitä hankintaosaamisen koulutusohjelmia saadaan nytten eri puolille Suomea ammattikorkeakoulutasoille, niitä tarvitaan. Ja erityisen tärkeää on se, että KEINO-osaamiskeskuksen työ saa nyt jatkorahoituksen.

Ihan lopuksi, arvoisa puhemies, edustaja Kiljuselle haluan todeta sen, että olen aivan samaa mieltä, että digiosattomuus on todella iso asia Suomessa. Meillä on lähes miljoona digiosatonta, ja se täytyy aina meidän huomioida, eli digitalisaatiolla on myöskin ne omat riskinsä. — Kiitos.

18.16 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Haluan ottaa pienen puheenvuoron tähän hankintaosaamiseen.

Edustaja Ranne puhui siitä hyvin, ja esimerkiksi meillä Hyvinkään kunnassa käydään paljon tätä keskustelua, koska julkisissa investoinneissa todella usein ne määrärahat ylittyvät, ja ainakin meillä on toimialajohtajien puolesta avoimesti myönnetty se fakta, että kun julkinen toimija on ostotarjouksen pyytäjänä, niin kyllä se valitettavasti on niin, että siellä toisella puolella tunnutaan ajateltavan, että kun siellä on hyvä maksaja, niin ne tarjoukset ovat vähän suurempia. Tämä on semmoinen haaste, mistä pitäisi päästä eroon. Toinen on se, että kun me tarvitsemme tietysti kuntalain mukaan ja muiden säädösten mukaan kunnan puolella valtuustonkin määrärahapäätöksiä, niin kyllä sieltä nämä ostotarjouksen saajat saavat jonkinlaista osviittaa, minkälaisesta hankinnasta on kysymys. Ja tämä on sinänsä vähän harmi, että jos minulla olisi joku osakeyhtiö, semmoinen osakeyhtiö, joka on yksi-

Punkt i protokollet PR 117/2020 rd

tyisessä omistuksessa, niin enhän minä etukäteen kerro: minä pyydänkin tarjouksen ja laitan siihen, mitä halutaan, mutta en kerro, kuinka paljon minulla on rahaa käytössä. Eli tietyllä tavalla, vaikka siinä rahoituspäätöksessä ei näy kokonaisuudessaan se, mitä kaikkea se pitää sisällään, kyllä se semmoisen osviitan tuo.

Osaaminen ja valvonta ovat todella tärkeitä, mutta näissä on nyt kaksi semmoista ongelmaa, mihin lainsäätäjän, ainakin tähän, on vaikea puuttua, että yritykset näkevät sen näin, että kun on julkinen hankkija, niin rahaa on. Mutta tämä voisi olla semmoinen pohdinnan paikka, olisiko siinä jotain tehtävissä, että kunnat ja muut julkisyhteisöt voisivat pitää enemmän, vähän takataskussa, sen investoinnin suuruuden pois julkisuudesta. Tässä olisi semmoinen kehittämisen kohde. — Kiitos.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen godkände utskottets förslag till ställningstagande med anledning av berättelse B 18/2019 rd. Ärendet slutbehandlat.